

København d. 29. oktober 2024

Til
Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Fremsendt som e-mail til aarjk@uvm.dk med følgende angivelse i emnefeltet "Offentlig høring – udkast til lovforslag om politisk prioriteret opgavebortfald i staten på Børne- og Undervisningsministeriets område m.v. Danmarks Private Skoler".

Vedr. høring over udkast til lovforslag om politisk prioriteret opgavebortfald i staten på Børne- og Undervisningsministeriets område m.v. (sagsnr.: 24/32670)

I høringsbrev af 22. oktober 2024 anmoder Børne- og Undervisningsministeriet om eventuelle bemærkninger vedrørende ovenstående. Foreningen Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier takker for muligheden til at give vores synspunkter til kende.

Lovforslaget er en opfølgning på regeringens forslag til finanslov for 2025 og har til formål at gennemføre de dele af politisk prioriteret opgavebortfald på Børne- og Undervisningsministeriets område, der kræver lovændring. Foreningen giver konkrete bemærkninger til følgende af disse initiativer:

1. Opgavebortfald på undervisningsmiljøområdet
2. Opgavebortfald vedrørende klage over afgørelser på gymnasieområdet m.v.
3. Opgavebortfald vedrørende vedtægtsområdet på de frie skolars område

1. Opgavebortfald på undervisningsmiljøområdet

Nedlæggelse af DCUM og overførsel af Den Nationale Klageinstans for Mobning til STUK

Forslaget indebærer nedlæggelse af DCUM og overførsel af Den Nationale Klageinstans for Mobning til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, indtil klageinstansen udløber den 31. juli 2027 - medmindre Folketinget beslutter at forlænge den.

Foreningen bakker op om nedlæggelsen af Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) som klageinstans. Foreningen anbefaler på det kraftigste, at klageordningen ikke forlænges eller videreføres.

Bekymringer fra ordningens begyndelse

Allerede ved ordningens etablering udtrykte foreningen, sammen med en række øvrige skoleforeninger på det frie skoleområde, bekymringer.

Foreningen anerkendte (og anerkender fortsat), at mobning er en alvorlig sag med store konsekvenser for de involverede parter. Alligevel mente foreningen ikke, at en ekstern klageinstans var det rette værktøj. I stedet advarede foreningen, sammen med de øvrige foreninger på det frie skoleområde om, at den eksterne klageinstans ville svække det nære samarbejde mellem skole og hjem.

Foreningen udtrykte bekymring for, at det ville blive sværere at løse problemer lokalt og gennem dialog, og at skolerne ville miste muligheden for fleksible og individuelle løsninger.

Foreningen frygtede, at fokus ville flytte sig fra en helhedsorienteret tilgang til et fokus på at finde en skyldig part, og at konflikter derfor kunne eskalere.

Foreningen pegede også på, at en ekstern aktør (DCUM) uden kendskab til skolers specifikke forhold og kultur ville mangle den nødvendige forståelse for at kunne håndtere konkrete, komplekse mobbesager.

Foreningen var, ligesom de andre foreninger på det frie skoleområde, også bekymrede for, at sagerne ville blive for bureaukratiske og tidskrævende, hvilket kunne påvirke elevernes trivsel negativt.

Flere af disse bekymringer har siden vist sig at være velbegrundede.

Bekymringer bekræftet

Siden etableringen af klageinstansen er der sket en markant stigning i antallet af klager fra forældre. I det seneste år er antallet af klager fordoblet, hvilket understøtter bekymringen om, at forældrenes klageadfærd ville eskalere og skabe flere konflikter. Det underbygger advarslen om, at et eksternt klagesystem ville føre til en stigning i konflikter fremfor at fremme dialogbaserede løsninger.

DCUM har i 80 procent af de behandlede sager fundet fejl i skolernes håndtering og omgjort de oprindelige afgørelser. Det viser, at klageinstansen ofte har valgt at tilsidesætte skolernes beslutninger, hvilket giver forældrene en større individuel indflydelse på bekostning af den lokale skoleledelses afvejning og prioritering af de mange og ofte modsatrettede hensyn, der eksisterer i komplekse sager.

Mange sager bliver sendt tilbage til lokal løsning, og skolerne kritiserer ofte klageprocessen for at være for lang og fjern fra den konkrete kontekst. Bekymringen om, at klageinstansen favoriserer en lineær og bureaukratisk tilgang til konfliktløsning, er blevet bekræftet. Der mangler viden om skoledrift i praksis, hvilket udfordrer skolernes muligheder for at håndtere mobbesagerne effektivt. Bekymringen om, at eksterne afgørelser ville mangle forståelse for lokale forhold og risikere at eskalere konflikter, er blevet bekræftet af den måde, sagerne er blevet behandlet på.

Alvorligere konsekvenser for frie skoler

Foreningen har altid været og er fortsat bekymret for, hvordan klageordningen hos Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) påvirker de frie skolars retssikkerhed og autonomi. En klage mod en fri skole kan få alvorlige konsekvenser, da sanktionerne kan være både nedsættelse eller fuldstændig fratagelse af tilskud. Sanktionerne er langt større for de frie skoler sammenlignet med de offentlige skoler, hvilket skaber en markant ulighed.

Flere tilsynsmyndigheder

Med DCUM som tilsynsmyndighed er de frie skoler underlagt endnu en tilsynsmyndighed (ud over Børne- og Undervisningsministeriet ved STUK). Foreningen har altid fundet dette yderst betænkeligt og også unødvendigt. DCUMs tilsynsindhold vurderes de facto at være inkluderet i vurderingerne af, hvorvidt skolerne lever op til de love og rammer, som Børne- og Undervisningsministeriet i forvejen fører tilsyn med.

Børne- og Undervisningsministeriet har veletablerede whistleblowerordninger målrettet det frie skoleområde, der benyttes af bl.a. forældre, der ønsker at klage over de frie skolers håndtering af dette og hint, hvilket meget ofte fører til, at STUK beder om skolernes redegørelse. På denne baggrund ser foreningen ingen mening i, at DCUM-klageordningen forlænges eller videreføres i regi af STUK.

I det hele taget opfordrer foreningen til at begrænse juridificeringen af forholdet mellem forældre, elever og skolen. Juridificering kan sikre en oplevelse af individuel retfærdighed, men det risikerer også at skabe distance og modstand i stedet for samarbejde. Fokus på regler og love kan fjerne opmærksomheden fra fælles, tillidsbaserede løsninger. Det bedste samarbejde opnås gennem fælles ansvar og dialog, hvor skolen, elever og forældre arbejder sammen for at skabe gode rammer for fællesskabet og elevernes trivsel.

Nedlæg klageinstansen og klageordningen

Foreningen støtter nedlæggelsen af Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) som klageinstans og anbefaler, at klageordningen ikke forlænges eller videreføres. Erfaringerne viser, at det eksterne klagesystem har skabt flere konflikter og fremmet en juridificering af forholdet mellem skoler, forældre og elever, hvilket har fjernet fokus fra dialog og samarbejde.

Den eksterne klageinstans har udfordret skolernes autonomi, og mange sager er blevet omgjort uden hensyn til lokale forhold og kontekst.

De frie skoler er særligt udsatte, da sanktionerne kan ramme dem hårdere end bl.a. folkeskolerne.

Foreningen mener, at konflikter løses bedst gennem tillid og tæt samarbejde fremfor bureaukratiske processer, og at en dialogbaseret og lokal tilgang vil skabe bedre forudsætninger for elevernes trivsel. Derfor ser

foreningen ingen grund til at videreføre klageordningen, heller ikke i regi af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

2. Opgavebortfald vedrørende klage over afgørelser på gymnasieområdet m.v.

Ændring af elevers klageadgang på private gymnasier

Den foreslåede ændring vedrørende klageadgangen på private gymnasier adskiller sig fra den nuværende ordning og giver de private gymnasieskoler større frihed og ansvar. Dette bakker foreningen op om.

I øjeblikket kan elever på private gymnasier klage til Børne- og Undervisningsministeriet over både juridiske og ikke-juridiske sager. Dette giver ministeriet mulighed for at blande sig i skolernes lokale og selvstændige beslutninger, selv når de ikke handler om lovovertrædelser. Ministeriet har desuden bemyndigelse til at fastsætte regler for, hvornår klager kan omfatte mere end rent juridiske spørgsmål, hvilket skaber fleksibilitet, men også en risiko for uhensigtsmæssig statslig indblanding.

Ny ordning og øget frihed for private gymnasier

Med den nye ordning foreslås det, at klageadgangen begrænses til kun at omfatte juridiske spørgsmål. Ministeriets rolle prioriteres til sager, hvor der er mistanke om lovovertrædelser eller andre retlige problemer. Private gymnasier vil derfor selv skulle håndtere klager, der vedrører interne procedurer og beslutninger. Samtidig ophæves ministeriets bemyndigelse til at udvide klageadgangen, hvilket skaber klarere og mere forudsigelige rammer for både skoler og elever.

Foreningen bakker op om disse ændringer, da de giver de private gymnasier større selvstændighed og beslutningskompetence. De private gymnasier vil få mere frihed til at fastsætte og håndtere egne retningslinjer uden ministeriets indblanding, medmindre der er tale om en juridisk problemstilling. Dette er et udtryk for tillid til, at private gymnasier har kompetencen til at løse deres interne sager ansvarligt og professionelt.

Forenkling og friere rammer

Ændringen vil gøre klageprocessen enklere og mere overskuelig, da klager fremover skal fokusere på konkrete juridiske forhold. Dette vil skabe en mere ensartet proces og gøre det tydeligere for både elever og skoler, hvornår staten skal involveres. De private gymnasier får en større rolle i at administrere deres egne anliggender, hvilket også vil mindske den administrative byrde for ministeriet.

Samlet set støtter foreningen, at de private gymnasier får friere rammer til at træffe beslutninger og håndtere klager, hvilket vil styrke deres selvstændighed og ansvarlighed.

3. Opgavebortfald vedrørende vedtægtsområdet på de frie skolars område

Indførelse af obligatoriske standardvedtægter for alle frie skoler i Danmark

Det foreslås at indføre obligatoriske standardvedtægter for alle frie skoler i Danmark, herunder frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler og private institutioner for gymnasiale uddannelser. Formålet er, ifølge Børne- og Undervisningsministeriet, at skabe tydeligere og mere ensartede retningslinjer for skolernes vedtægter, der skal lette både skolernes arbejde og tilsynet fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Foreningen er for forenkling og afvikling af bureaukrati og bureaukratiske tilsyn, men er stærkt bekymret for, at indførelse af standardvedtægter bliver på bekostning af skolernes frihed og autonomi.

Indskrænkning af frihed til at udtrykke formål og værdier

Det foreslåede indebærer, at alle frie skoleformer skal anvende en obligatorisk standardvedtægt, hvor både opbygning og ordlyd er fastlagt. Dette betyder, at de enkelte skolers vedtægter skal afspejle standardvedtægtens formuleringer uden større mulighed for afvigelser.

Foreningen er stærkt bekymret for, at en sådan standardisering kan indskrænke skolernes frihed til at udtrykke deres unikke formål og værdigrundlag med egne ord. En central del af de frie skolers identitet er

netop muligheden for at udtrykke deres særlige værdier og pædagogiske visioner i vedtægterne, hvilket standardvedtægterne kan begrænse.

Sammensætning og udpegning af bestyrelsen

Derudover ser foreningen med alvor på risikoen for, at standardvedtægterne kan påvirke skolernes frihed til at sammensætte deres bestyrelser samt på muligheden for, at skolerne kan miste den fleksibilitet, de hidtil har haft til at udpege personer med særlige kompetencer eller tilknytning til skolens værdier og formål.

Spares der reelt ressourcer?

Foreningen stiller sig desuden skeptisk over for, om den foreslåede standardisering reelt vil skabe de ressourcemæssige besparelser, som man tilstræber på statsligt niveau. Foreningen tvivler på, at de administrative byrder for Styrelsen for Undervisning og Kvalitet vil blive væsentligt mindre, især hvis der er planer om en omfattende kontrol af, om alle frie skoler opfylder kravene i standardvedtægten inden for en given tidsfrist, som forslaget indikerer. Denne form for kontrol kan i praksis kræve betydelige ressourcer og vil muligvis ikke resultere i de forventede administrative lettelser.

Tidsfrist for skolerne

Desuden må det forventes, at skolerne selv står overfor en betydelig arbejdsbyrde, hvis deres vedtægter skal tilpasses den nye standardvedtægt. Foreningen mener derfor, at der bør overvejes fleksible løsninger for deadlines, især for skoler, som inden for de seneste år allerede har fået godkendt en ny vedtægt af ministeriet. En længere eller differentieret tidsfrist vil give disse skoler mulighed for en mere smidig overgang til de nye krav, hvilket vil lette både deres administrative byrde og tilpasningen til standardvedtægten.

Involvering af skoleforeninger

Som rådgivende organisation med betydelig erfaring inden for vedtægtsrådgivning forventer foreningen maksimal indflydelse på processen omkring udformningen af eventuelle standardvedtægter. Ifølge ministeriets procesbeskrivelse vil udarbejdelsen af standardvedtægterne først finde sted efter lovens vedtagelse. Normalt udarbejder ministeriet et udkast til standardvedtægter, som sendes i høring, hvor relevante interessenter, herunder skoler, organisationer og eksperter, kan kommentere og give input. Efter høringsprocessen gennemgår ministeriet kommentarerne og præsenterer de endelige standardvedtægter gennem bekendtgørelser eller anden lovgivning. Foreningen ser det som essentielt, at der sikres en tæt dialog og involvering tidligt i processen, og inden et forslag om en standardvedtægt går i høring, så skolerne kan få en standardvedtægt, der i højere grad afspejler deres behov og sikrer deres frihed til at forfølge deres formål og værdier.

Vi står til rådighed for uddybning af høringssvaret.

På foreningens vegne,

Karsten Suhr, formand

ks@privateskoler.dk

Danmarks Private Skoler

grundskoler & gymnasier

Ny Kongensgade 15, 3.
1472 København K

www.privateskoler.dk

